

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 45 / SEGONA ÈPOCA / JUNY 2000

**Consell
de Mallorca**

alimara

Núm. 45

Segona època, Juny 2000

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Departament de Serveis Socials
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: Bodegó Oli damunt tela. Jorge Azri

Maquetació
i impressió: Gràfiques Marín

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

* Imprès amb paper ecològic

Prestacions econòmiques periòdiques de la LISMI a les Illes Balears en 1999¹

Josefina Santiago Rodríguez
Directora-Gerent de l'IBAS

1. Presentació

Les prestacions econòmiques periòdiques² considerades en aquest article són aquelles dirigides a persones amb discapacitat superior a uns nivells establerts per llei, adreçades a aportar uns ingressos mínims i a la prestació d'alguns serveis necessaris per al desenvolupament de l'autonomia personal de les persones amb disminució física, psíquica o sensorial que compleixen les condicions que s'estableixen per llei. Les quals, en termes generals, es poden resumir en les següents característiques:

Condicions generals d'accés als subsidis

- a. Tenir la nacionalitat espanyola o la ciutadania comunitària i, a més, la residència a les Illes Balears. En el cas d'altres estrangers, s'haurà d'atendre a allò previst en els acords i convenis internacionals i al principi de reciprocitat
- b. Tenir reconegut el grau de disminució igual o superior al 33%.
- c. Si el beneficiari té 65 anys o més, caldrà acreditar que el reconeixement del grau de disminució igual o superior al 33% es va produir abans de complir els 65 anys.
- d. No beneficiar-se d'ajudes econòmiques de la mateixa naturalesa, abast i finalitat provinents d'entitats públiques o privades.

Quantia dels subsidis

Segons la Llei 49/1998, de 30 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1999, s'estableixen aquestes prestacions i les seves quanties per a l'any 1999:

- a. Subsidis de Garantia d'Ingressos Mínims SGIM (14 pagues/any): 24.935 PTA.
- b. Subsidis per a Ajuda de Tercera Persona SATP (14 pagues/any): 9.725 PTA.
- c. Subsidis de Mobilitat i Compensació per a Despeses de Transport SMGT (12 pagues/any): 6.075 PTA.

Com es pot observar es tracta de quanties bastant limitades que només poden complir una funció compensatòria mínima. Tot i això, la rellevància pressupostària, a la Comunitat Autònoma, és apreciable.

Marge de gestió dels subsidis i extinció de subsidis (SGIM i SATP)

El Govern de la Comunitat Autònoma, a través de l'IBAS, només gestiona aquestes prestacions, de tal manera que no pot fer cap canvi en la seva estructuració, regulació, quantia o qualsevol altre concepte. Només es pot millorar el procés de

gestió, agilitzar els processos administratius, facilitar de la millor manera possible la informació necessària, etc. De tal manera que la informació que es presenta és resultat d'una normativa sobre la qual no hi ha cap tipus de possible intervenció.

A més, en el cas de les dues primeres prestacions (SGIM i SATP) cal dir que són residuals. És a dir, es tracta de prestacions suprimides per la Llei 26/1990, de 20 de desembre, i reconvertides en Prestacions No Contributives (PNC). La informació que s'ofereix es refereix a persones que encara tenen dret a rebre els subsidis, però, en aquestes dues prestacions citades no hi pot haver nous casos de perceptors.

El Subsidí de Mobilitat i Compensació per a Despeses de Transport (SMGT)

Pel que fa al Subsidí de Mobilitat i Compensació per a Despeses de Transport, SMGT, segueix plenament vigent i es pot fer una breu presentació de les seves característiques. Té per objecte contribuir a cobrir les despeses ocasionades per la mobilitat i el transport i proporcionar a les persones amb disminució els mitjans per augmentar la seva capacitat de desplaçament.

Els conceptes que inclou aquest subsidi són molts, dels que se'n poden destacar els dos següents:

1.- Ajudes per a mobilitat: són ajudes destinades a persones que tinguin reconegut un grau de disminució igual o superior al 33%, amb mobilitat reduïda, majors de 18 anys i amb possibilitat d'obtenir el permís de conduir.

2.- Ajudes per a transport per assistir a determinats serveis: ajudes econòmiques destinades a cobrir les despeses ocasionades per a la utilització de mitjans de transports individuals per a l'accés a serveis d'estimulació precoç, rehabilitació o ensenyament reglat postobligatori i formació ocupacional en centres autoritzats, per a alumnes majors de 16 anys. Té per objectiu cobrir les despeses ocasionades pel transport, que possibilitin rebre els serveis esmentats a persones amb problemes greus de mobilitat. Estan destinades a persones amb problemes greus de mobilitat. Per mesurar aquesta circumstància, caldrà que la persona superi el barem LISMI de mobilitat excepte en el cas de l'atenció precoç.

2. Nombre de prestacions, evolució dels beneficiaris i quantia total

Segons les dades oficials, a 31 de desembre de 1999, es trobaven d'alta en nòmina un total de 1.102 persones. Un 10,4% menys que a l'inici de l'any 1999. Aquesta disminució s'explica per les 141 baixes i només 13 altes (SMGT), és a dir, han deixat de percebre prestacions de LISMI 128 beneficiaris. Aquesta variació és molt apreciable, permet observar com la previsió de liquidació dels subsidis transformats per la Llei 26/1990 no pot ser superior a 10 anys.

Taula 1'	TOTAL PRESTACIONS			TOTAL BENEFICIARIS	
	SGIM	SATP	SMGT	TRES SUBSIDIS	%
01.01.99	1.170	180	80	1.230	100,0
31.12.99	1.027	173	77	1.102	89,6
Diferència	-143	-7	-3	-128	10,4

Els propis beneficiaris de les prestacions i els responsables de l'IBAS, de la Conselleria de Benestar Social i del conjunt del Govern, són els primers interessats que, entre les alternatives possibles, siguin aportades les prestacions que més garanties de qualitat de vida ofereixen als ciutadans. Per això s'està intentant que es

pugui accedir a unes Prestacions No Contributives dignes, evitant la perllongació de prestacions de quanties tan baixes. Actualment⁴, només de PNC d'invalidesa ja n'hi ha 4.459, amb un import total de més de 2.531 milions de pessetes al llarg de l'any 1999.

Pel que fa als tres subsidis LISMI, els beneficiaris en nòmina varen percebre un total de 450.083.870 PTA, al llarg de l'any 1999, amb una moderada evolució a la baixa ja explicada. A la següent taula es pot observar l'evolució mes a mes de cada un dels subsidis:

Taula 2	SGIM		SATP		SMGT		TOTAL	
	Benefic.	Import	Benefic.	Import	Benefic.	Import	Benefic.	Import
Gener	1.170	28.642.633	180	1.770.700	80	486.000	1.230	30.899.333
Febrer	1.137	28.160.174	176	1.711.600	80	486.000	1.215	30.357.774
Març	1.127	27.978.434	177	1.701.877	81	716.047	1.208	30.396.358
Abril	1.114	27.673.379	173	1.682.427	81	704.117	1.197	30.059.923
Maig	1.107	27.428.964	170	1.673.270	81	491.967	1.186	29.594.201
Juny	1.092	74.279.488	167	3.248.170	80	487.890	1.172	78.015.548
Juliol	1.083	26.869.223	167	1.604.627	77	477.627	1.160	28.951.477
Agost	1.070	26.776.239	162	1.777.470	77	477.627	1.147	29.031.336
Setembre	1.040	27.789.386	176	1.171.100	68	437.400	1.110	29.397.886
Octubre	1.036	27.869.714	173	1.497.670	71	449.770	1.109	29.817.154
Novem.	1.032	71.398.114	172	2.976.400	74	746.770	1.107	75.121.284
Desem.	1.027	26.222.692	173	1.726.827	77	492.077	1.102	28.441.596
TOTAL		421.088.440		22.542.138		6.453.292		450.083.870

Algunes dades són fàcilment interpretables, com els increments en les quanties dels SGIM i SATP en els mesos de juny i novembre, produïdes per les pagues extra. Les altres variacions en les quanties del SMGT estan relacionades amb variacions en el nombre de perceptors, correccions temporals de les liquidacions per devolucions⁵, etc.

Com es pot observar a la taula 2, el nombre de beneficiaris de SGIM i SATP es redueix mes a mes de forma apreciable. Només en el cas del SATP hi ha hagut algunes incorporacions degudes a reconeixements nous per trasllats i altres circumstàncies excepcionals, però la tendència és també a la baixa. Les variacions més importants es poden observar al SMGT, especialment per les fluctuacions d'una prestació que en algun cas pot tenir una duració reduïda.

3. Comparació amb altres comunitats autònomes

Si es fa una comparació en relació al nombre de persones en situació de discapacitat o en relació a la població total, tant el nombre de beneficiaris com el volum pressupostari, són dels més baixos de tot l'Estat, només similar a altres comunitats autònomes, tal com es pot observar a la taula 3. Destaquen, amb dades molt superiors a les de la CAIB i a les mitjanes generals de l'Estat, algunes comunitats autònomes del sud de l'Estat (Múrcia, Extremadura i Castilla-La Mancha), però no hi ha una explicació general per a aquesta situació, ni tan sols la pobresa. De fet algunes de les províncies amb més beneficiaris són molt riques, com Màlaga, amb 8.561 beneficiaris. En qualsevol cas és possible que es tracti d'una combinació de factors: retard en la revisió d'expedients, major concentració de casos, etc.

Ordre alfabètic	Habitants	Beneficiaris	Benef./1000 h	Jerarquia	Benef./1000 h
Andalucía	7.188.223	21.945	3,05	Múrcia	13,10
Aragón	1.175.343	3.329	2,83	Extremadura	8,57
Asturias	1.060.363	4.588	4,33	Castilla-La M.	7,57
Balears	736.904	1.215	1,65	Asturias	4,33
Canarias	1.589.852	1.257	0,79	Cantabria	3,64
Cantabria	526.398	1.917	3,64	Castilla-León	3,35
Castilla-La M.	1.707.311	12.930	7,57	Estat3,	16
Castilla-León	2.496.082	8.372	3,35	Andalucía	3,05
Catalunya	6.058.661	11.682	1,93	Aragón	2,83
Com.de València	3.931.211	11.068	2,82	Com.de València	2,82
Extremadura	1.080.483	9.258	8,57	Galícia	2,81
Galícia	2.716.586	7.636	2,81	Navarra	2,73
Madrid	5.027.886	8.582	1,71	Rioja, La	2,65
Múrcia	1.097.519	14.375	13,10	Catalunya	1,93
Navarraz	28.946	1.444	2,73	Madrid	1,71
País Vasco	2.053.763	2.494	1,21	Balears	1,65
Rioja, La	259.479	687	2,65	País Vasco	1,21
Estat	39.371.147	124.307	3,16	Canarias	0,79

Com es pot observar a la taula 3, encara es tracta de prestacions que afecten a un nombre molt apreciable de persones, més de 124 mil, les quals varen percebre un total de 36.166 milions de pessetes, al llarg de l'any 1999, amb una moderada evolució a la baixa des dels 104.487 milions de pessetes que representaven aquests subsidis l'any 1992.

La lenta transformació dels subsidis, en tot l'Estat, s'explica també per aquest volum de beneficiaris i de pressupost. Qualsevol canvi que signifiqui una revisió de tants expedients, un considerable augment del pressupost, etc. requereix una acurada gestió, tal com s'està intentant fer des de fa temps.

4. Altres prestacions econòmiques

Juntament amb els tres subsidis mencionats, cal recordar que hi ha altres prestacions econòmiques, especialment les ajudes individuals i les ajudes institucionals. Aquestes ajudes estan regulades pel RD 620/1981, de 5 de febrer sobre el Règim Unificat d'Ajudes Públiques a Disminuïts, i per l'OM de 5 de març de 1982 que desenvolupa el RD 620. Es pot comprovar la importància que té aquest tema per a l'actual Govern de les Illes Balears en la rapidesa amb la que va assumir els seus compromisos en aquest tema. La convocatòria de les prestacions va ser de les primeres accions de Govern del nou executiu, per l'Ordre de la Conselleria de Treball i Benestar Social, de 23 d'agost de 1999 (BOCAIB 4/9).

En la següent taula es resumeixen els tipus concrets d'ajudes i les seves magnituds pressupostàries:

	AJUDES INDIVIDUALS		AJUDES INSTITUCIONALS		TOTAL	
	Nbre Ajudes	Quantia	Nbre Ajudes	Quantia	Nbre Ajudes	Quantia
1. Rehabilitació	75	10.167.353	277	26.682.500	352	36.849.853
2. Assistència especialitzada	132	19.063.281	531	52.525.000	663	71.588.281
3. Ajudes complementàries	29	1.974.764	458	19.325.000	487	21.299.764
TOTAL	236	31.205.398	1.266	98.532.500	1.502	129.737.898

Ajudes individuals

Les ajudes individuals es concentren en les ajudes per al desenvolupament personal, en el marc de l'Assistència especialitzada (81 ajudes), així com en ajudes per a la recuperació medicofuncional (42 ajudes) i ajudes complementàries de transport per a rehabilitació i assistència especialitzada (29 ajudes).

Ajudes institucionals

Aquestes ajudes tenen per objecte contribuir a cobrir les despeses d'un servei d'atenció directe que necessiti la persona amb disminució, sigui en un centre d'atenció especialitzada o en un centre residencial. Les persones beneficiàries d'aquestes ajudes les continuaran percebent mentre no es modifiquin les condicions que han justificat la seva concessió.

Les ajudes institucionals es concentren en les prestacions per a rebre atenció en centres d'atenció ocupacional, en el marc de l'Assistència especialitzada (477 ajudes), així com en ajudes complementàries per a menjadors de serveis (350 ajudes) i en tractaments psicoterapèutics per a la rehabilitació (204 ajudes).

Rehabilitació

Són ajudes per a aquells serveis dirigits a aconseguir la recuperació física, psíquica o sensorial de les persones amb disminució, amb la potenciació de les màximes capacitats residuals. Així mateix, també es considera en aquest apartat la rehabilitació de manteniment. Les ajudes per a la rehabilitació més importants són, tal com s'ha dit abans, ajudes individuals per a la recuperació medicofuncional (42 ajudes) i les ajudes per a accedir a tractaments psicoterapèutics en qualque servei (204 ajudes). També inclou l'estimulació precoç, normalment en el marc d'un servei (47 ajudes).

Assistència especialitzada

Són aquelles ajudes adreçades a donar assistència directa o suport per a la assistència a les persones amb disminució. Les ajudes per a l'assistència més importants són, tal com s'ha dit abans, les ajudes individuals per al desenvolupament personal (81 ajudes) i les prestacions per a rebre atenció en centres d'atenció ocupacional (477 ajudes). També inclou ajudes unitàries d'internament en serveis socials (43 ajudes) i altres ajudes tècniques diverses per a persones amb discapacitats específiques.

Ajudes complementàries

Són aquelles que faciliten suports complementaris a les accions de rehabilitació i assistència especialitzada. Les més importants són, tal com s'ha dit abans, les ajudes complementàries per a menjadors de serveis (350 ajudes). També inclou ajudes per a transport a serveis de rehabilitació o d'assistència especialitzada (93 ajudes).

5. Valoració general

La rellevància pressupostària de les ajudes és important, en total els sis tipus d'ajudes superen es 579 milions de PTA, però el suport que representa individualment encara és limitat, amb ajudes de quanties molt ajustades. De totes formes no es pot negar que compleixen un important paper com a subsidis i ajudes.

La seva evolució futura, en el marc de la Comunitat Autònoma, es pot preveure amb una certa facilitat per les limitacions legals del Govern per introduir modificacions. En els primers subsidis està clarament definit; pel que fa a les ajudes al marge de gestió és un poc major, però tampoc molt per limitacions pressupostàries.

En qualsevol cas és necessari pensar la reforma de les ajudes en el sentit de millorar la seva cobertura, actualitzar la seva concepció i racionalitzar més la prestació. Un bon model pot ser el Programa d'ajudes a persones amb disminució de la Generalitat de Catalunya, però sigui com sigui serà el futur Pla Estratègic del sector el que definirà les orientacions que es considerin més adequades.

NOTES

- ¹ Aquest breu article no hauria estat possible sense la col.laboració de l'equip de professionals del Servei de Prestacions de l'IBAS.
- ² La llei de Pressupostos parla de «subsidios económicos de la LISMI».
- ³ S'ha de tenir present que no s'han de sumar directament les dades de les prestacions per tal de trobar el nombre de beneficiaris, atès que hi ha alguns que tenen dret a més d'un subsidi.
- ⁴ Segons dades de 31 de desembre de 1999.
- ⁵ Al llarg de l'any es varen fer, per part de l'IBAS, reclamacions de percepcions indegudes aconseguint reintegrar 6.446.886 PTA. Les variacions en un sentit o altre són de menor quantia.